

N É P N E V E L Ő .

KATH. NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI LAP.

Megjelenik a szorgalmi időben minden szombaton.	Főszerkesztő és laptulajdonos:	Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Előfizetési ár: Egész évre 4 frt Fél évre 2 frt	Dr. KOMLÓSSY FERENCZ.	BUDAPEST VI., Ersek-utca 2. szám.
Felelős szerkesztő: ZELLIGER VILMOS.	Főmunkatársak: Cenner Lajos és Györffy Lajos.	

TARTALOM: 1891. évi XLIII. tcz. és a 15 kr. Bertalan Vincze. — Az egyhuzamban való tanítás. Juhász Sándor. — Felhívás Magyarország néptanítóihoz. — T á r c z a: Az én ismétlődő iskolásaim. Juhász József. — Irodalom és művészet. — Vegyesek. — Humor. — Szerkesztői telefon. — Hirdetések.

1891. évi XLIII. tcz. és a 15 kr.

(A tanítók, különösen a hitvallásos iskolák tanítóinak sérelmei.)

Az 1891. évi XLIII. tcz., mely magában foglalja az előzőleg már megalkotott és másfél évtizedig, részben ma is érvényben levő tanítói nyugdíjtörvénynek revízióját, a benne rejlő tagadhatlan nemes cél és törekvések dacára, minden logikailag gondolkodó megfigyelő előtt igazságtalanságot hord méhében. Mert:

1. A nyugdíjigény nem a tanítónak hivatásából kiemelkedő egyéniségéhez, hanem tanítói javadalmazásának pusztán jövedelméhez (kántor-tanítónál pedig ez is miként!) mérten van megállapítva.

2. A tanítói nyugdíj- és gyámalap állandó jövedelmeinek fenntartására, a tankötelesek után egyenkint 15 krajczár beszédendő járulék van felvéve.

S mert igazságtalan, egyszersmind sérelmes is reánk, különösen a kath. iskolákban működő tanítókra nézve! Miért?

Az első sérelmes reánk nézve azért, mert a törvény úgy alkalmazkodik a tanítói nyugdíjigény fokozatához, mintha elismerné, miszerint a magasabb fizetés a tanítói állomásoknál már a magasabb fizetést élvező tanítót is magasabb ranggal ruházta volna fel. Tudtommal azonban még ez ideig az elemi népiskolai tanítók között törvényesen elismert rangkülömbőség nincs, lévén mindnyájan egyenlően okleveles tanítók. Ezt legjobban bizonyítja az oklevél, mely egy pályára egységes kvalifikációt tüntetve ki, egyenlően képesít bennünket nemcsak az iskolák vezetésére akár falun, akár városban, hanem az iskolafentartók által rendszerezett javadalmazás elnyerésére is egyenlő igényt biztosít; miből következik, hogy A. mint n . . . i 300 frttal javadalmazott tanító épp oly tanító, mint akár az állami, akár más jellegű 600 frttal javadalmazott, s azt, hogy az n . . . i tanító épp úgy képes betölteni helyét Budapesten, mint a budapesti B. N . . . ben, vagyis valamennyien az elemi népiskolára képesített egyrangú tanítók vagyunk. Honnan tehát az igazságtalanság, hogy nekem, az

n . . . i tanítónak — ki épp oly missiót teljesítek, mint bárki más pályatársam e hazában, — mert 300 forintos állomáson működöm, bűnhődésem az, hogy 40 évig kell szolgálnom azért, a miért egy más csak épp oly rangban levő, csak 20 évig szolgál? Miért bűnhődöm még e földön túl is, mikor mint 300 frttal javadalmazott tanító elhalálozván, hátrahagyott hitvesem 150, míg ellenben a nálamnál egy cseppel sem érdemesebb kartársam, — kinek egyedüli szerencséje velem szemben, hogy állásának anyagi javadalmazása érdemnek tekintetik, — elhalálozván, özvegyen maradt hitestársa 300 forint nyugdíjban részesül? S ez az igazságtalanság még égbekiáltóbb, ha kissé széttekintve, ama szomorú tényre jutunk, hogy bizony-bizony a legjobb képesítővel bíró, s a tanítói pálya elismerést érdemlő vezérszereppel bíró tanítók nagyobb részben szegényes anyagi javadalmazásban, és az ezek képesítőjével, illetve érdemeivel szemben kevésbé érdemesebbek, vagy tán a pusztán sablon-szerű tanítók legnagyobb része jobb, sőt dús jövedelmű állásokon foglal helyet.

Van itt egy szemernyi igazság? Dehogy van! Nemesak jövőjét keseríti el az embernek, hanem az ily módon alkalmazott mérleg megrabolja az embert a kötelességtudástól is, melyre pedig egy tanítónak, mert Isten és haza előtt felelős: oly nagy szüksége van.

De ha tovább megyek, még oly sérelemre is találok, mely bennünket kath. iskolák tanítóit nemcsak sért, hanem meg is aláz, a mire tán a törvény alkotásánál nem is gondoltak!

Magyarországban ugyanis az izraelita hitfelekezet tanítóinak legalább is $\frac{8}{10}$ része, dícséretére legyen mondva az iskolafentartóknak, ha nem is a 600, de kétséget nem szenved, 500 forint évi javadalmazásban részesül; oly javadalmazásban, melyben ninesen ezim a nyugdíjból egy jottát elvonni, akár a készkeretű = négy, akár a logikai jogfolytonosság szempontjából. Kérdem most, vajjon mi, kath. iskolákban működő tanítók, kik zömét képezzük a tanítói karnak s kiknél a nemzet minorum gentiumjának $\frac{8}{10}$ része részesül oktatás-

ban, minő alapon vagyunk porig aláza az által, hogy a fizetés nagysága képezi nyugdíjigényünk alapját, midőn mi nem tehetünk arról, hogy fizetésünk nem üti meg az 500—600 forintot; s kérdem én, mint tanítók mennyivel érdemesebbek ők a magasabb igényre, mint mi, kik épp oly tanítóknak tartjuk magunkat, mint őket?! Vagy tán a zsidó iskola egy fokkal feljebb áll? Mi okból?... O tempora!

És ezeket még betetőzi a tanítók fizetéséről szóló törvényjavaslat azon pontja, hogy a tanítói fizetésekbe beszámítandók a kántori teendőikért járók is. Semmi kifogásom ellene, hanem gondoltak-e arra, hogy ezen esetben a nyugdíjigényre vonatkozó §-t oly értelemben kellene módosítani, mint ezt a logikai következtetés magába zárja? Nem, s ezzel kitétek benünket a megaláztatás padjára. Gratulálhat magának a közoktatásügyi tanács s ha keményen szoltam, ne vegye rossz néven, de igazat szoltam, elviseiem érte a felelősséget.

A *másodikra* nézve pedig ünnepélyesen kijelentem, hogy az a 15 kr nem tűnik előttem másnak, mint nyomorult könyöradománynak, mert indokolva van az által, hogy beszédére mi is igénybe vehetők vagyunk.

Édes Istenem, hát ennyire jutott a nemes, az önéretére büszke Magyarország tanítója, hogy a törvény koldulni kergesse!? Könnybe lábádnak szemeim, de nemcsak mint tanítónak, hanem mint hazafinak is, mert ebben a 15 krajczárban, mely a szegény adófizető pór nép keserves keresménye, magában átkot foglaló vérdíjt látok!

Se ruhája, se tankönyve, se taneszköze, mert otthon tán kenyere sincs a szülőnek, de legyen minden gyermeke után 15 krajczárja, ha a föld alól teremti is elő; holott az, ki uradalmakkal

rendelkezik, de gyermeke nincs, és ha van, csak egy-kettő, ép annyit fizet, mint a szegény!

Levonva e 15 krajczár által minden tanítói tekintélyemet leromboló következtetéseket, csak azt vetem fel:

a) Oly sokan vagyunk-e mi magyarok, hogy egyes születendő magyart még életre kelése előtt 15 krajczárba megfojtsunk?

b) Oly tökéletes a mi tanügyünk intenziv állapota, hogy a taneszközök megszerzését meg kell szorítani?

Nem hiszem, nem szabad hinni, s ép azért a felelősség teljes tudatában a legmélyebb megbotránkózásomnak adok kifejezést a 15 kr. szülte állapotok felett, melyek széles e hazában mindennütt felütik fejüket. S én ezt megjövendöltem, de a szegény tanító szavát semmibe sem vették.

Most még egyet.

A kisedővők, tudtommal, nagyon kevés eltéréssel, egyenlőknek tartatnak a népiskolai tanítókkal, s így az óvoda is ép oly tanügyi intézmény, mint az elemi népiskola! Tehát az *óvodába járó gyermek ép oly tanköteles, mint a népiskolába járó*. Szabadjon most kérdeznem: Vajjon a közoktatásügyi miniszter Ó nagyméltósága által kiadott »Utasítás a kir. tanfelügyelők számára az 1891. évi 43. tcz. végrehajtása tárgyában« I. általános határozata 3-ik pontjának a) bekezdésében *minő alapon menti fel az óvodák, gyermekkeretek növendékeit* a törvény szerint minden *tanköteles* után járó 15 krajczártól? Mert ha az óvodába járó nem tanköteles, az óvó minő czimen részese a 6—15 éves tankötelesek után befizetendő összegnek? De ha mégis tanköteles, miért nem vetik ki azokra is a 15 krajczárt?

Ezekről nekünk tanítóknak jó lesz egy kissé bővebben szerezni információt. Ne gondolják, hogy

TÁRCZA.

Az én ismétlő iskolásaim.

— Kép az iskolai életből. —

Délután 1 órai harangszó az iskolába hívott. Az ismétlő iskolások (nyitott ajtón szemlélttem őket) mindmegannyi legény számbamenő kamaszok, éktelen lármát csapva, erőmutatványokat produkálnak. Az egyik, a főkolompos, katedrán ül; biztatja társait: csak rajta, rajta, ne hagyj magad Matyi! Vágd a földhöz, hogy csak úgy nyekkenjen!

A másik tömeg a padok felemelésével s leeresztésével tölti az időt; a harmadik csoport pedig a legujabb dal még nem igen jól tudott részét próbálgatja.

Belépésemkor egy cseppet sem genirozták magukat munkájuk (rendetlenségük) tovább üzésében.

Fiaim! Mi dolog ez? Az iskolában ily dolgokat véghez vinni! Korcsában vagytok? hát illik ez? ismétlő iskolásoknak így viselni magukat!

En mint tanítótok, az ilyeneket nem fogom megtűnni.

E kijelentésemre, hogy én tanítójuk vagyok, nagyot néztek s igyekeztek helyet foglalni.

Az első órán jósággal párosult szigorúságommal sikerült — habár nehezen is — a rendet köztük helyreállítani.

A másik órán ismétlődött az előbbi zajos láрма, még hozzá az, hogy egyesek szivarozva, pipázva tértek az iskola szentelt csarnokába.

Belépésem után első dolgom volt tudtukra adni, hogy az ilyen »füstölési népszokások« nem az iskolába valók, hogy ezek itt tiltva vannak, s azok, kik szivarral vagy pipával jöttek az iskolába, tegyék azt le az asztalra!

Összenéztek. Hát még ettől is megfosszuk magunkat — gondolták magukban.

Másodszori felszólításomnak az az eredménye lett, hogy egy-kettő letette szivarját vagy pipáját az asztalra.

Akik a szónak nem álltak, azoktól elkoboztattam s szigoruan megbüntettettek.

A harmadik órán ismét elkobozást rendeltem. Egy növendéket magam mellé rendeltem, ki mindenkit iskolába léptekor azonnal megmotosztott.

Hogy szivar s pipa találtatott, nagyon természetes.

engem tán irigység vezet. Isten mentsen! Én büszke vagyok arra, ha az óvó engem kartársának ismer, de hát nem zárkozhatom el az igazságtól s ez kényszerít a fentebbi kérdést ismételni.

Befejezésül azt mondom:

Bármily szegények vagyunk is, legyünk igazságosak. Én sohasem vágytam ábrándok testesülése után, hanem az igazság után; reá mutattam miben nincs igazság: tegyenek róla.

Bertalan Vincze.

Az egyhuzamban való tanítás.

(Folytatás és vége.)

Azt hiszem eddigi fejtegetéseimből eléggé kiviláglik, hogy az egyhuzamban való tanításnak vagyok híve. Híve vagyok bizonyos feltételek mellett és némely korlátok között. E kérdés elbírálatalánál két főszempont tartandó szem előtt: a közegészségügyi és paedagogiai; a többi ezek körül csoportosul. — Nézetem szerint éppen közegészségügyi szempontok teszik szükségessé a félnapos tanítást; paedagogiai szempontból pedig nem lehet ellene érdemleges kifogást emelni. A tanulóifjúság testi fogyatkozásaiból valóban megdöbbentő adatokat szolgáltatnak egyes orvosi szakmúvek. — Azt mondják az egyhuzamban való tanítás ellenzői, hogy a gyermek testi egészségére káros egyhuzamban 3—4—5 órát ülni. Vajjon mi károsabb: 3—4 órát ülni vagy egész nap? Mert most tényleg egész nap ül a gyermek. Még pedig most is ül egyhuzamban 3—4 órát délelőtt s nem ritkán délután is 3 órát. Ha az egyhuzamban való tanítást meghonosítjuk, a gyermek egész délutánja szabaddá válik s előnyére szolgál még akkor is, ha netalán az utcákon vagy tereken csatangol. Hiszen éppen

Egyiknek csizma-szárából, másoknak a rokkbélésből, harmadiknak a rokk-ujjból került ki.

Az elkobzást többször ismételtem. Az eredmény végre az lett, hogy az én ismétlöseim nem hoztak magukkal sem szivart, sem pipát.

Ezt az esetet elbeszéltem egy-két iskolaszéki tagnak, kik nagy meglepetésemre azt adták válaszul, hogy: »Jaj uram! máskor még így se volt; nemcsak, hogy szivarral s pipával jártak az iskolába, hanem még kést is rántottak az iskolában a tanítóra.«

— Hisz akkor ezek bicskások?

— Nem uram! — De ne tessék csudálkozni, hisz ezelőtt nem volt rendes tanítójuk; a múlt évben meg a fi-ismétlösök tanítása »kisasszonyra« volt bízva.

— Hát aztán tudott-e velük boldogulni? — kérdém.

— Ugy, a hogy! — válaszolák. Egy hites meg a kisbíró, egyik bent, a másik az ajtóban volt minden órán, de láthatja tanító úr, hogy nem féltek tőle s milyen szabadságot vettek. Hej! ha mi tettük volna. Huszonöt a deresen lett volna érte jutalom.

Ezek után nem csodálkoztam növendékeim rendtelenségein. — — —

azt akarjuk, hogy mozogjon, ugránozzék, testét edzze, s nyomorék ne váljék belőle a folytonos üléstől. — Azt mondják, ki fog a gyermekekre a hosszú délutánokon felügyelni?

Hát most ki ügyel fel rájuk a hosszú vakációban? — A gyermekeket szüleik nem ritkán otthon tartják, azon czélból, hogy vigyázzanak kis testvéreikre, vagy mert valamely beteg családtagot kell ápolniok, vagy netalán segítségükre vannak napi munkájukban. Ha a fél napi tanítást elfogadjuk, akkor a szegény szülők gyermekeiket otthon is használhatják s ilyen esetekben nem fogják a tanítást elmulasztani. Hogy azonban fárasztóvá ne váljék az egyhuzamban való ülés és tanulás, a tantárgyakat változtatásos kell csoportosítani. Az elmét megerőltető számtan után osszunk be tornát, írást, olvasást vagy a szívet és lelket nemesítő hit és erkőlestant. Régi közmondás: Varietas delectat, változatosság gyönyörködtet. De hogy a test is megkapja a magáét, legyen minden óra után 10—15 percznyi szünet; de olyan ám, hogy a gyermek kimehessen az iskola folyosójára vagy udvarára, (ahol van. *Szerk.*) hogy magát kifújhassa, hogy vére felpezsdüljön, lelke megfrisüljön s elméje fogékonyvá váljék a további tanulásra. Egészségi szempontból tehát nemhogy káros volna a kívánt ujitás, hanem határozottan szükség van rá; szükség van rá, de csak a nagyobb városokban s legkivált a fővárosban, hol még pénzen sem vehetünk friss, tiszta levegőt. Nincs egy tér, egy befásított utca, ha elvélve nem, itt-ott. A falusi gyermek testi egészsége nincs veszélyeztetve az iskola által, először, mert több friss, szabad levegőt talál s nincs szobára utalva, mint a fővárosi gyermek, kinek még az udvarra sem szabad kimennie, mert zavarná a többi lakók nyugalmát; másodsor pedig a falusi gyermek vakációja is több, mint a

A szivar, pipa eltűnt az iskolából, de hogy tűnt el az óra előtti éktelen láрма, mely megbotránkoztatta az arra menőket, kik mindezekért csak a tanítót korholták oly szavakkal, melyeket az meg nem érdemelt?

Nagyon könnyen s egyszerűen ment. A délelőtti tanítás 8 órakor vette kezdetét; én már félnyolcz órakor bent voltam s személyes felügyeletem alatt gyülekeztek. Mindegyiknek új helyet jelöltem ki s szigoruan meghagytam, hogy ezen kijelölt helyet semmi körülmények közt el ne hagyja.

Iskolám elég tágas, habár a higienia minden követelményeinek megfelelően nincs is berendezve, de elég tágas arra, hogy 4—4 ismétlö-növendék kényelmesen dolgozhatnak egy-egy padban.

Helyeik elfoglalásakor figyelmessé tettem őket a pad tisztaságára s épségére. Itt melleleg megjegyzem, hogy a régi padok a sok »művészi faragások-tól s festészettől (tinta-festészet) — pedig ezek nem járnak egyetemre! — annyira kivetkőztek eredeti formájukból, hogy azon az írás mesteriségét teljes lehetetlenség volt végezni. Ez volt az oka, hogy a padoknak felső lapját ujonnan kellett csináltatni.

városi; lévén faluhelyt a tanító néhol 4—5 hónap évenként. Első sorban tehát a testi egészség a fő, mert csak »ép testben lakhatik egészséges lélek.« Egyébként hivatkozhatom tapasztalásra is. A főváros ugyanis a szükség kényszerűsége folytán már évekket ezelőtt meghonosította némely iskolájában a félnapos tanítást, amennyiben nincs elegendő tanterme a tankötelesek — jobban mondva — a tanulásra önként jelentkező gyermekek elhelyezésére. Gyermekeim az 1-ső, 2-ik osztályt ilyen félnapos tanítás mellett végezték s meg sem látszott rajtuk, hogy hiányoznék nekik a szabadság; csak oly egészségesek voltak mint azelőtt; de mióta délelőtt és délután is be vannak fogva, szóval mióta egész nap a bűzhődött iskolai levegőt kell szivniok, azóta nagyon megcsappantak. Nem fogyunk ki a bajból, el vannak puhulva. Nincs idejük egy kis sétára. Amint haza jönnek elég munkát ad a másnapra való készülés. Szóval fehér rabszolgák, atyjukkal együtt.

De tekintsük a paedagogiai szempontot. A most kiszabott tananyagot ma sem lehet tökéletesen feloldozni. A tanterv tehát a mai állapot fenntartása mellett is revízióra szorul.

Első sorban is a heti órák számát le kell szálítani 18—20-ra, mi egyuttal a tananyag feltétlen megszorításával jár. Nem mondom, hogy tantárgyakat küszöböljünk ki a tantervből, bár az sem ártana, de az anyagot kell szűkebb korlátok közé szorítani. Például ne tanítsunk nyelvtant, hanem tanítsunk beszélni; a sokféle határozó, meg a fő- és mellékmondat tárgyalása éppen nem való a népiskolába. Maga a földrajz is oly tág keretben mozog, hogy csupán a puszta nevek (hozzá idegenek)

Írási feladványuk készítésekor többször szemlét tartva közöttük, irkájukat, könyvüket levéve vagy levéttelve a padról, figyelmessé tettem őket arra, hogy a padok tisztaságát s épségben tartását szigorúan őrizem.

Ezt minden órán ismételve, sikerült oda vinnem a dolgot, hogy a »tinta festészetet« s »műfaragászatot« nem gyakorolhatták. Akaratuk ellenére e téren »sztrájkolni« kellett.

Hogy pedig a $\frac{1}{2}$ 8-tól 8-ig terjedő időt se töltsék haszontalanul, gondoskodtam alkalmas feladványokról, melyek a táblán felírva várták a megfajítottakat.

Ilyenek voltak: számtani feladványok a tanul-tak köréből, nyelvtani, fogalmazványi feladványok.

Gondoskodtam még a történelem, földrajz, gazdaságtan anyagáról is, amennyiben — ezek állandóvá tétele végett — a már tanult anyag főkérdéseire ez időtartam alatt kellett vagy az irkában vagy palatáblán helyes feleletet adni. El voltak foglalva, csend volt.

Igy törttem meg az én nekiszilajodott ismétlőseimet; így szoktattam le a faragászatról s festészetéről; így szüntettem meg az óriási zajt, mely iskolámat kezdetben betöltte. Egy kis önmegtágadás s munka, s rend van »minden vonalon.«

Probálják meg t. kartársaim s hiszem az eredmény el nem marad.

Juhász József.

megtanulása is csak leküzdhetetlen akadályokba ütközik. A tankönyvek okvetetlenül kiküszöbölendők, mert azok a magolásnak eszközei. Több tért kell engedni a szóbeliségnek s az olvasókönyveknek. Folytonos olvasás, az olvasottak magyarázgatása és kikérdezgetése által sokkal több szolgálatot teszünk a gyermekeknek, mint a tanultatás által. Ugy fejlődik az értelem, élesedik az ész, a folytonos reáhatás által gyarapodnak az ismeretek, tágul a gyermek szellemi látóköre s ez a fő a népiskolában, nem pedig a ragozás, magolás, reczitálás stb.

Egyébiránt még a mai tananyagot is fel lehet dolgoztatni a jobb felfogású gyermekekkel a félnapos tanítás mellett; ezt megmutatták a félnapos, u. n. halftim osztályok; de csak a délelőttiék. A délutániak mit sem érnek. Az elme a benyomások elfogadására a reggeli, délelőtti órákban a legalkalmasabb; délután már szórakozott a gyermek.

A többi szempont, mint említettem, csak másodsorban jöhet figyelembe. Ilyen, hogy az iskolának alkalmazkodni kell a társadalmi berendezéshez. Itt a fővárosban nem egy anya 2-szer talál ebédet: az elemibe járó gyermekeinek 12 órakor, a felsőbb osztályokba járó gyermekei számára 1 vagy 2 óra után, midőn az apa a hivatalból hazajön. (A legtöbb középiskolában félnapos tanítás divik.)

A félnapos tanítás mellett a tanító is több időt nyer az írásbeli munkálatok átváltására; ami szintén fontos. Szabad délutánját ezen kívül önképzésére, esetleg egyéb hasznos munkára fordíthatja. Szóval az egyhuzamban való tanítás ma már szükségessé vált a fővárosban s el fog érkezni előbb-utóbb az idő, hogy meghonosítják. Ma még drága multság volna, mert a fővárosnak nincs elegendő iskolája a tankötelesek befogadására.*)

Juhász Sándor.

(Mult cikkem 2-ik kikezdésének első szavába sajtóhiba esüszott; reformok helyett: reformerek olvasandó.)

Felhívás Magyarország néptanítóihoz.

A magyarországi tisztviselők, tanárok és tanítók anyagi helyzetének javítása érdekében országsszerte nagy mozgalom indult meg. Egymást érik a gyűlések, a petíciók s majdnem mindenütt nagyfokú elkeseredés tapasztalható. Mi néptanítók kezdetünk meg a mozgalmat, nem most, nem is a legközelebb mult években, hanem már két évtizeddel ezelőtt; mert mi éreztük és érezzük legjobban az élet terhét s tapasztaljuk, hogy velünk, anyagi helyzetünkkel — legtöbb helyen — sem a községek, sem a hitfelekezetek nem törődnek. A legmostohábban bánik velünk az állam kormánya is. Elviselhetetlenné vált anyagi helyzetünk javítása érdekében sokat tanácskoztunk egyesületi, tantesületi, sőt egyetemes gyűléseinken is; feltártuk sebeinket szaklapjainkban, nem ritkán a napisajtóban is. Sikert eddigelé — fájdalom — nem arattunk.

*) Az egyhuzamban való tanítás kérdését »nyílt kérdésnek« jelentjük ki. — Szerk.

A tanítói nyugdíj-kérdés már meg van oldva; törvény alkotott 1891-ben, mely az előbbihez képest némi javulást is mutat: de nem lehetünk azzal sem megelégedve, főképp öregebb kartársaink nem. Várnunk, reménykednünk kell ismét, legalább 10 évig, hogy akkor talán majd inkább fogja méltányolni a törvényhozó testület a néptanítók munkáját és érdemeit.

Jelenleg a *községi és hitfelekezeti tanítók és tanító-nők fizetéseinek rendezéséről szóló törvényjavaslat* foglalkoztat, mondhatnók nyugtalanít bennünket.

Már az 1890-ben tartott IV. egyetemes tanítógyűlésen tárgyaltuk e kérdést. Azóta a »Magyarországi Tanítók Országos Bizottsága« vette kezébe az ügyet s bőven kifejtett emlékiratban kérte a vallás- és közoktatásügyi miniszter urat, valamint a magas képviselőházat is, a néptanítókról leendő méltányosabb gondoskodásra. Az erre vonatkozó törvényjavaslatnak majdnem minden egyes szakaszára nézve kifejtette s meggyőző érvekkel indokolta a hazai tanítóság kérelmét, s a fizetések minimumát 600 forintban kérte törvényhozásilag megállapítani.

A képviselőház közoktatási bizottsága már tárgyalta a törvényjavaslatot s vele kapcsolatban a tanítóknak az országgyűléshez intézett folyamódványait is. Keserűen kellett tapasztalnunk, hogy a tisztelt bizottság mostohán, mondhatni kegyellenül bánt el velünk. Ugyszólván semmit sem vett figyelembe ép oly méltányos, mint igazságos és jogos kérelmeinkből. A tanítók fizetéseink minimumát 300 forintban javasolja megállapítani, a mennyiben már az 1868-ban alkotott népoktatási törvény is megállapította azt. Tehát 25 év múlva is egy lépéssel sem tartja előbbre viendőnek a néptanítók ügyét s javítandónak azok anyagi helyzetét.

Nem veszik figyelembe, hogy a most érvényben levő törvénynek ezelőtt 25 évvel történt megalkotása óta mennyire változtak Magyarországon a megélhetési viszonyok s mennyivel több igényt támasztanak jelenleg a néptanítók működéséhez, mint akkor! Legalább négy középtanodai osztály elvégzése kívántatik most attól, ki a tanítóképző-intézetbe akar felvétetni s a képezdei tanfolyam is kettőről négyre emeltetett. A tanítói fizetést azonban hagyják a régi szánalmas összegben. Még arra sem tartják a néptanítót érdemesnek, hogy annyi fizetése legyen, mint a mennyit a hivatalozóknak biztosít a törvény.

Nem egyedül a fizetés csekélyisége, nem csupán a megélhetés nyomoruságos volta az, ami bennünket keserít, hanem a népnevelői, néptanítói állásnak kicsinylése, melyet még az állam-kormány is tanúsít az által, hogy a cselédek, szolgák fizetésével egyenlősíti a tanítók fizetését, sőt még azon is alul hagyja; oly csekély az, hogy e miatt a tanítókat még a rangosztályba sem lehetett besorozni. Meggyalázása ez a tanítói állásnak, melyről pedig azt mondotta *Kossuth*, hogy »nyomában virány kél«; *Jókai* pedig »Magyarország újból való meghódítását a néptanítóktól várja«. Ha ilyen fontos missiót teljesít a magyar néptanító, miért nem becsülik érdeme szerint azok, a kik első sorban

vannak hivatva arra, hogy becsüljék, hogy anyagi helyzetén is segítsenek. Magyarország ezredéves fennállásának megünneplése a néptanítókat régi szánalmas helyzetükben találja.

Mi lesz ebből, ha így bánnak velünk, a nemzet reményeinek nevelőivel? Általános lehangoltság, tespedés a tanítói munkásságban és elkeseredés. Okvetellenül be fog következni a tanító-hiány, mit a képző-intézetek már most is tapasztalnak. Félő, hogy a nyomoruságra, örökös tengődésre kárhoztatott »népnevelő« a szocialisták, anarchisták táborához szegődik s annak a kárhoztatandó eszmének lesz apostolává. Isten óvja meg ettől a magyar hazát és nemzetet!

Szeretett Pályatársaink!

Ha soha nem értett volna is egyet e haza tanítósága, most tömörülnie kell s egyetértő szent akarrattal, buzgósággal és lelkesedéssel fogni a munkához minden tanítónak, hogy az ismeretes javaslat jelen alakjában törvénynyé ne váljék. Amint lelkiismeretes buzgósággal iparkodtunk eddig és törekszünk jövőben is teljesíteni szeretett hazánk iránt tartozó honfíui köteleességeinket az iskola falain belül, ép úgy köteleességünk arról is gondoskodni, hogy a tanítói hivatal ne sülyedjen még a szolgai állásnál is alább.

Türtünk, szenvedtünk a jobb jövő reményében 25 éven át; a mi türelmünk azonban eddigelé nem termett rózsát, s ha ölbe tett kézzel várjuk a történendőket, a néptanítói állás még sokáig olyan lesz: »melyen ember és marhasereg gázol«. Ennek meggátlása czéljából szálljon sikra minden néptanító, tegye meg köteleességét magáért, társaiért. Ne legyen országgyűlési képviselő, akit választókerületének tanítói fel nem keresnének szóval és írásban, arra kérvén, hogy a tanítói fizetésnek rendezése tárgyában a képviselőház elé terjesztendő törvényjavaslatot jelen alakjában el ne fogadja, hanem emelje fel szavát a hazai tanítóknak a képviselőházhoz benyújtott folyamódványai érdekében s követelje: *hogy a fizetési minimum* — az iskola jellegére való tekintet nélkül — tisztességes lakáson vagy megfelelő lakbéréen felül, *600 forintban állapíttassék meg; az ötödéves pótlék is minden tanítónak* — végleges alkalmaztatása napjától számított 5—5 évenként — *megadasssék; bármilyen más címen eddig élvezett pótlék az ötödéves korpótlékba be ne számítassék; törekedjék arra, hogy a tanítói fizetésbe a földbirtok tiszta »jövedelme« helyett a földbirtok pénzbeli értékének törvényes kamatai számítassanak be; szünjék meg a terménybeli járandóság, mint tanítói fizetés; ez csak készpénzből, a földérték törvényes kamatából és tüzelőanyag-járandóságból álljon. Kivánjuk továbbá, hogy az önállólag és személyes felelősség mellett vezetett osztályok rendes tanítóval töltsenek be; a segédtanítók fizetése — természetben kiszolgáltatható lakáson avagy lakbéréen felül — 400 forintban állapíttassék meg; a hol a tanítók kántori, hitoktatói, ismétlő iskolai teendőket is végeznek, ezért kölcsönösen megállapított külön díjazásban részesüljenek.*

Ezek a tanítóság főbb óhajtsái, miket törvény-

erőre kíván emelni. Nem oly igények ezek, a melyek némi áldozattal kielégíthetők nem volnának. Bizonyára minden képviselő, a hazának minden igaz polgára be fogja látni, hogy a néptanítók anyagi helyzetének javítására hozott áldozat a nemzet zöme művelődését teszi erőteljesebbé. Az erőteljesebb népművelődés nyomán terem a nemzet igazi vagyonosodása. A nemzetélet körében tudatlanság és vagyonosság: egymást kizáró két fogalom. A nemzetzőm művelődése érdekében hozott minden fillérvnyi áldozat egy-egy csíra, mely gyökeret ver, szárba megy s százszoros magot hozó »arany«-kalászt hajt.

Testvéri szeretettel fordulunk azért minden pályatársunkhoz az állami, községi és felekezeti iskolákban működőkhöz egyaránt: *tartsanak közös értekezleteket, foglalják írásba a hazai tanítóság jogos és mindenképp föltűnő méltányos kérelmét, adják azt át — a mennyre lehetséges — személyesen országgyűlési képviselőiknek és nyerjék meg, hogy igaz ügyünknek lelkes szószólója legyen majd a törvényhozó testületben.*

Még nem késő, hogy a tanító-egyesületek és testületek — akik eddig nem tették — *az országgyűléshez is folyamodjanak.* Akik abban a szerencsés helyzetben vannak, hogy már jelenleg is nagyobb fizetést élveznek a kért minimumnál, szintén szálljanak sikra kartársainkért, akiknek helyzete elviselhetetlen s szégyene hazai állapotainknak. A fő- és székváros lelkes tanítóságának példáját kövessék ebben vidéki kartársaink is. Ha serények, kitartók leszünk a munkában és egyetértünk, a kívánt győzelem el nem maradhat. Ugy engedje a magyarok jóságos Istene!

Kartársi és hazafiúi üdvözléssel vagyunk
Budapestben, 1893. évi január 28.

A »Magyarországi Tanítók Országos Bizottsága«
nevében: *Lakits Vendel*, elnök. *Koncsak Lajos*, titkár.

Irodalom és művészet.

— **Az élet nagy keresztútja.** Nagybőjti beszédsorozat. Szószéki használatra és családi olvasmányul közrebocsátja *Babik József*, tanítóképző-tanár Egerben. Ára füzve 80 kr., félvászonban 1 frt, esinos vászonkötésben 1 frt 20 kr. 114 lap. A termékeny szerző e művében Üdvöztőnk keresztútjának 14 állomását dolgozta fel 7 beszédben, mindegyikre 2 állomást juttatva. A beszédeken azon elv vonul végig, hogy földi zarándoklásuk nagyon sok hasonlóságot tüntet fel Üdvöztőnk keresztútjához, mely lépten-nyomon üdvös, erősítő, követésre buzdító tanulságokat nyújt az örökké tartó életre nézve. Terjedelmüknél fogva — úgy a hogy meg vannak írva — nem mondhatók el, de hiszen nem is azért irattak, hogy a szónok azokat szó szerinti elmondja. Az önálló szónok ugyanis egyéniségéhez alkalmazná azokat, kihagyván azt, amit kevésbé szükségesnek tart, kidomborítván azt, ami — szerinte — bővebb tárgyalást igényel. Melegen ajánlhatjuk.

— **Kostka Szent Szaniszló**, az ifjuság pártfogója. Élet- és jellemrajz. Irta *Arndt Ágoston*, S. I. Fordította *Bányik Ignác*, S. I. Az előljáróság jóváhagyásával. Hét képpel. Az életrajz amilyen szépen van megírva, ép oly szépen van fordítva is. Nagyon kedves olvasmány, de egyuttal buzdítás a tökéletes életre. Melegen ajánljuk.

— **Ifj. Nagel Ottó** könyvkereskedésében Budapestben, Muzeum-körút a Nemzeti színház bérházában megjelent *Knorr Alajos* „*Önügyvéd*“ je ötödik kiadásának 4-ik füzeté, melyben folytatja az okiratok kellékeinek ismertetését, szól az okiratok kiállításánál alkalmazandó tanúkról; felsorolja azokat az okiratokat, melyek *közjegyzői kényyszer* alatt állanak, nevezetesen azokat az okiratokat, melyek bizonyításnál csak mint közjegyzői okiratok használhatók, a jogügylet érvényességéhez megkívánató közjegyzői okiratokat. Ezután ismerteti az okiratoknál használandó *bélyeg és illetékek iránti törvényeket és szabályokat*, közli a fokozatos bélyegilletéki táblázatokat, melyek az okiratoktól járó s értékarányához képest emelkedő *bélyegilletékek kiszámítására* szolgálnak; a bélyeg- és jogilleték-mentesség eseteit is, a közvetlenül lerovandó illetékek szabályait. Ismerteti a közjegyzői intézményt, a közjegyzőnek hivatását, működését, eljárását okiratok felvételénél, másolatok, fordítások, névalírások, könyv-kivonatok hitelesítésénél, okiratok előmutatása időpontjának bizonyításánál, értesítvények kiállításánál, váltó óvásoknál, okiratok és értékneműek őrizeténél; szól a közjegyzői díjakról, közli a közjegyzői díjszabályzatot; okiratok felvételeért váltók és kereskedelmi papírok óvásáért, készpénz és értékpapírok ideiglenes őrzéseért, a közjegyző állandó munkadíját meghatalmazásoknál, okiratok másolatainak, kereskedelmi könyvek kivonatainak, fordítások, névalírások hitelesítéséért, hagyatéki leltározásért, tárgyalásért, vételár felosztásért, gondnoksági és zárlati esetekben teljesített összeírásokért, bírói megbizásból teljesített cselekményekért járó díjazások szabályait; szól a közjegyző felelősségéről, s ezzel az okiratok általános kellékeinek ismertetése befejezést nyer. Az egyes okiratok közül első sorban szól a *nyilatkozatokról, különösen az elismervényekről és nyugtatóványokról* és felhoz 14 iromány-példát; felmondásokról 7 iromány-példát; bizonyítványokról és bizonyítványok bélyegmentességéről E bő tartalmu füzet ára 30 krajczár.

— **A magyar helyesírás** 73 gyakorlati leczkében. Ilyen című könyvecskét adott ki a napokban *Hoffman Mór*, n.-kanizsai tanító, a ki e legújabb művével az iskolai oktatásnak oly segéd-könyvét alkotta meg, aminek hiányát már igen sokszor felpanaszolták szakköreink. Szerző e műben a helyesírás szabályok begyakorlására példagyűjteményt ad a gyermek kezébe, a ki így, a nélkül, hogy bármiféle szabályok emlékezésével volna megterhelve, tisztán gyakorlati uton sajátíthatja el az ortográfiai ismereteket. Maguk a gyakorlatok annyi szakaszra oszlanak, a hány helyesírás szabály van és egyrészt különálló szavakból, másrészt mondatokból állanak. Szerző nem vet fel önkényes szabályokat, hanem szorosán alkalmazkodott az akadémia helyesírás szabályaihoz, és legjobb íróink uzusához. A kis könyvecskét, mely 48 oldalra terjed, a *Lampel-czég* (*Wodianer F. és Fiai*) adta ki. Ára 20 kr.

— *Lapunk kiadóhivatalában még mindig kapható a „Sátoros Czigány“ című humorisztikus néprajz Zámolyi V. Mihály-tól. — Ára bérmentes küldéssel 75 krajczár.*

Gyűjtés

a kath. tanítók országos árvaházára:

Lehotzky József, kántor-tanító	
Rudóbánya	60 kr.
Orsovszky Gyula, vez. tanító	
Nyiregyháza	50 »
Összesen	1 frt 10 kr.
Eddigi gyűjtés	12,155 » 53 »
	és 2 drb arany.
Összesen	12,156 frt 63 kr.
	és 2 drb arany.

Közli: Zelliger Vilmos, pénztáros.

VEGYESEK.

☞ Azon t. mult évi előfizetőinket, kik mai napig sem küldték be előfizetéseiket vagy megrendeléseiket, legmélyebb tisztelettel felkérjük, hogy előfizetéseiket vagy megrendeléseiket február hó 15-ig megújítani kegyeskedjenek, mert a lap küldését — sajnálatunkra — kénytelenek leszünk beszüntetni. Ránk nézve tetemes károkkal jár a bizonytalanság, másrészt lapunk küldésével terhükre lenni és azt reájuk erőszakolni nem akarjuk.

Hazafiúi üdvözléssel

a „Népnevelő“ kiadóhivatala.

A pápa jubileumára vonatkozó cikkünkben kifejtett programot a veterán, derék *Magyar Allam* február 1-i számában hozván, teljes szívvel csatlakozik ahhoz és melegen ajánlja azt a kath. tanítók és lelkészek figyelmébe. Megragadjuk ezen alkalmat, hogy cikkünket t. olvasóink figyelmébe újlag ajánljuk. A programm keresztülvitele nagyon könnyű, az eredmény pedig nagy lesz: a gyermekekben az egyház látható feje és szent vallásunk iránt való szeretet fejlesztése és fokozása.

Éljen Gróf Csáky miniszter! A magyarországi tanítók országos bizottságának elnöksége a tanítói nyugdíjtörvény egynemű hiányának pótlása érdekében tudvalevőleg kérelmet intézett a közoktatásügyi miniszterhez. A kérvény négy pontból állott: a) Hitfelekezettek által fenntartott iskolák azon tanítóira nézve, a kik kántori teendőket is végeznek, az állandó évi fizetésnek — beleszámítva nemcsak a készpénzbeli, de minden egyéb járulékokban megállapított szolgálmányokat is — az egésze tanítói fizetésnek vétessék s a nyugdíj-igény e szerint állapíttassék meg. b) Vétessenek fel a nyugdíj kötelékébe azok az okleveles és ténylegesen működő tanítók is, a kik valamely felekezeti iskolánál segédtanítói munkakört töltenek be, de fizetésüket a kántortanítótól huzván, eddig azon ürügy-nél fogva, hogy nem az iskolának, hanem a kántortanító személyének segédei, a nyugdíj kötelékébe

fel nem vétettek. c) Az oly tényleg működő tanítóknak, a kik saját egyházuk részéről hitoktatással is meg vannak bízva s e munkájukért külön díjazásban részesülnek, ez a hitoktatói díjuk a nyugdíjba beszámíttassék. d) Engedtetessék meg azon okleveles tanítóknak, a kik tanítói állásban ténylegesen nem működnek ugyan, hanem egyházuk részéről hitoktatókul vannak alkalmazva s e munkájukért rendes fizetést élveznek, a tanítói nyugdíjalap kötelékébe ezen hitoktatói fizetésük erejéig belépni. — *A miniszter a tanfelügyelőség útján tudatta az országos bizottsággal, hogy az a), c) és d) pontban foglalt kérelmet nem teljesíti;* a segédtanítókra nézve pedig azt határozta, hogy akinek rendszeresített állása van, az beléphet a nyugdíjintézetbe, de akik a főtanítók által fizetett személyes segédek, azok nem. — Hogy fest ez előttetek kedves kollégák, kik a miniszterben jóakaró atyát láttatok? *»Cselekedeteikről ismeritek meg őket!«*

Nyugdíj-mizériák. A törvény azt mondja, hogy a negyven évet kiszolgált tanító annyi nyugdíjat kap, a mennyi fizetése volt. A baranyamegyei szerdékényi tanító negyvenöt évi szolgálat után nyugalmazását kérte. Fizetése hivatalos kimutatás szerint 545 forintra rugott. Baranya-megye közgyűlése a tanító nyugdíj-igényét 495 forint 30 krban állapította meg. A tanító fellebbezett a miniszterhez s azt a választ kapta, hogy nyugdíjképen *nem kap többet 202 forint 30 krnál.* Nos, hogy tetszik?

Tanítók mozgalma. A brassómegyei tanítótestület a következő kérvényt intézte a képviselőházhoz: *»Kegyeskedjék oda hatni, hogy a tanítói fizetések különbözőségéből eredő s a tanúgyre káros hatású többféle osztályba tartozás a tanítói karban megszüntetessék s az állami tanítói fizetések egyenlővé tételvé, az állami és községi iskolai tanítók és tanítónők az állami tisztviselők fizetésének szabályozásáról szóló törvényjavaslatban kontemplált XI. illetve X. rangosztályba utólagosan fölvéssenek. Ha azonban az említett tanítóknak a rangosztályokba való beillesztése — általunk nem is sejthető okokból — lehetséges nem volna, akkor kegyeskedjék odahatni, hogy ugyanezen törvényjavaslat egy más szakaszában intézkedés történjék az állami és az illetékes községi tanítók fizetésének rendezése ügyében és pedig a következő módon: a) a rendes tanító fizetésének minimuma 600 frt, a segédtanítói fizetés 400 frtban állapíttassék meg, a segédtanító két évi szolgálat után rendes tanítónak léptetvé elő; b) ezen fizetések után a most szolgálatban levők eddig teljesített szolgálati éveik beszámításával, a jövőben kinevezendők rendes tanítóvá történt kinevezetésük napjától számítva hét ízben 10%-os ötödéves korpótlékban részesíttessenek; c) lakbérilletményeik az állami tisztviselők fizetésének rendezéséről szóló törvényjavaslat XI. illetve X. rangosztályosaira nézve megállapított összegben folyósíttassanak; természetbeli lakáshoz pedig megfelelő fűtőanyag adások és biztosíttassék; d) az igazgató-tanítói állások — mintegy előléptetésül a kiválóbb tanítók részére — a népoktatási intézeteknél rendszeresíttessenek és állandósíttassanak s igazgatói fizetésük mini-*

muma a helyi viszonyok szerint 100—300 forintban állapítassék meg s bekövetkező nyugdíjazásnál ezen összeg törzsfizetésnek számítassék; *c*) városon működő állami és községi tanítók helyi drágassági pótlékot élvezzenek.

Kath. tanító, mint megyei bizottsági tag. Gubás Miklós bács-kuczurai g. kath. tanító jelentékeny szótöbbséggel Bács vármegye bizottsági tagjává választatott meg. Vivant sequentes!

A tanulók fogai. A londoni iskolai hatóság dicséretes buzgalommal fáradozik a városi tanügynek modern színvonalra való felemelésén. Legújabb intézkedése az, hogy a tanuló gyermekek fogait egy jóra való fogorvos allandóan figyelemmel kísérrje. London iskolai hatóságai most évi 150 font sterlinggel javadalmazott fogorvosokat alkalmaznak a városi iskolákban.

PÁLYÁZAT. A nagyváradi-ujvárosi róm. kath. kántori állomás lemondás folytán üresedésbe jövén, arra folyó év márczius 1-ig pályázat hirdettetik. Évi javadalma: *a*) lakbér 200 forint, fizetés 84 forint, Nagyvárad városától *b*) 50 forint, 12 méter beszállított tüzifa, 12 hektoliter és 30 liter gabona a főt, nagyváradi l. sz. káptalantól; *c*) alapítványos szent misék után 67 frt 70 kr.; *d*) a kápolnabani szolgálattért a mélt. l. sz. püspökségtől 42 frt; Lajtsák-alpítványból 21 frt; *e*) stóla-illeték 70—80 frt, esetlegesen mellékjövede-

lem is szerezhető. Pályázni óhajtók okmányokkal felszerelt folyamodványukat a nagyváradi-ujvárosi főt. plébános **Nemeskey Andor** úrhoz f. évi márczius 1-ig beterjeszteni és márczius 2-án d. e. 10 órakor megtartandó próbán személyesen megjelenni sziveskedjenek. A megválasztott kántor állomását köteles lesz azonnal elfoglalni. Nagyvárad, 1893. évi január hó 26-án. **Denes János**, nagyváradi-kerületi esperes és nagyváradi-olasz plébános.

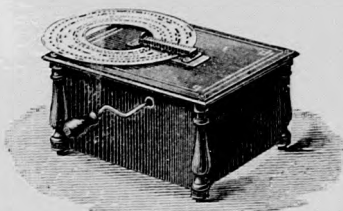
Szerkesztői telefon.

V. D. Dehogy rójuk fel bűnű! Mi szeretjük a jókedvűeket. Báresak minden hátralékosunkat hasonló jó kedvű fogná el és hamarosan beküldvén hátralékát, minket is jó kedvre hangolna. — **P. N.** Pályázhatnak. De első és főfeltevél az, hogy atyjuk tagja legyen az alapnak. A kérvényt mélt. és főt. Márkus Gyula, pápai praelátus, ezimz. püspök úrhoz, mint az alap elnökéhez kell küldeni július hó végéig. Különbén a benyújtási határidőt annak idején pontosan fogjuk lapunkban jelezni. — **K. R.** Nagyön örülünk annak, hogy lapunkat olyan jónak találja, hogy alig várja a vasárnapi póstát, mely a számokat hozza stb., és köszönjük az elismerést. De még jobban örülnénk, ha ezt kollégáinak is megmondaná, hogy minél többen legyünk. Ha minden előfizetünk kettedmagával állitana be, akkor... De erre a mostani nyomorúságos fizetés mellett még gondolni sem merünk. — **Sz. I.** A hónap semmi része sincs a dologban. Úgy vagyunk vele, mint az ingyeneczek. Utolsónak halogatjuk a legjobb falatot. Az ujonnan érkezett azonban frissiben jön.

Humor. Mathézis az iskolában Tanító: Most fogunk jakorolni a négy alpmővelet. Vigyázzál. Kóbi, és mandjál nekem: ha a Jájtelesz tartozta a te papádnak tizenkét száz florin, és minden hónapba főzeti száz florin, edj év molva mennyivel fogja tortozni a Jájtelesz a papádnak? — **Kóbi:** Edj év molva fogja tortozni a Jájtelesz tizenkét száz florin. — **Tanító:** Vigyázzál, Kóbi! minden hónapba főzeti száz florin, mennyit kell még főzetni edj év molva? — **Kóbi:** Edj év molva kell még főzetni tizenkét száz florin! — **Tanító:** Öljél lemagadat Kóbi te vagy edj khammer, egy szomár, és nem ismersz az osztást! — **Kóbi:** De khérem, én ismerek az osztást, de maga nem ismer az én papámat!

Sternberg Ármin és Testvére
cs. és kir. szabad. hangszer-ípar
Budapest, VII, Kerepesi út 36.
Saját gyártmányú mindennemű hangszerek és azok kellekei és alkatrészei. Mindennemű hangszerek és zenélőművek javítása és hangolása szakszerű pontossággal eszközöltetik.
— Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve. —
Harmonikáról külön árjegyzék kérendő.
Zongorák javítása és hangolása pontosan eszközöltetik.

„INTONA“ (Ariston)

elpusztíthatlan acélhangokkal, változtatható acéljátéklapokkal és korlátlan műsorral. Ezen új találmány hangszerrel minden előzetes tanulmány és zeneismeret nélkül száz meg száz tetszés szerinti zenedarabot lehet játszani.

Ára 12 forint, a kótalapok darabja 30 krajczár.

Megrendelések az árak előleges beküldése mellett vagy utánvétellel fogantatosittanak.

Harmonium-különlegességek nagy választékban.
Legalkalmasabb az énekvezetésére a **MINIATUR-HARMONIUM.**